



EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2014.7.3.
COM(2014) 444 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

**az európai vállalkozási és kereskedelmi statisztikák modernizálásának (MEETS)
programjáról szóló, 2008. december 16-i 1297/2008/EK európai parlamenti és tanácsi
határozat végrehajtásáról**

1. BEVEZETÉS

E dokumentum az európai vállalkezési és kereskedelmi statisztikák modernizálásának (MEETS) programja végrehajtásáról szóló negyedik, egyben végleges jelentés.

A program indításáról szóló 2008. decemberi határozat¹ értelmében a Bizottság „2010. december 31-ig, majd 2013-ig évente [...] jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a MEETS-program végrehajtásáról”. A határozat megállapította továbbá, hogy „2014. július 31-ig a Bizottság benyújtja az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a MEETS-program végrehajtásáról szóló végleges jelentést. Ez a jelentés – a Közösségnél felmerülő kiadások fényében – értékeli az intézkedéseknek a Közösségben, a tagállamokban, valamint a statisztikai információk előállítóinál és felhasználóinál elért eredményeit, és meghatározza a potenciálisan javítandó területeket.”

Eddig három jelentést tettek közzé, melyek magukban foglalták a 2009 és 2012 közötti időszak éves munkaprogramjait. E jelentés a MEETS-program végrehajtásának végleges értékelését tartalmazza. A MEETS-program összes eredményével kapcsolatos részletes információk hozzáférhetők az Eurostat weboldalán a statisztikai kalauz (Statistics Explained) honlapon².

Valamennyi MEETS-intézkedés összhangban áll „Az európai uniós statisztikák előállításának módszeréről: kitekintés az elkövetkező évtizedre” című, az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak címzett, 2009. augusztus 10-i bizottsági közleményben³ meghatározott stratégiával.

A MEETS-programot úgy alakították ki, hogy az egyenként is több projektet tartalmazó, alábbi négy fő cél megvalósuljon:

1. **„a prioritások felülvizsgálata és célmutató-csoportok kifejlesztése új területekre”** -- az újonnan leírandó területek meghatározása és kiválasztása, valamint a régi követelmények felülvizsgálata.
2. **„a vállalkezési statisztikák keretének ésszerűsítése”** -- a vállalkezési statisztikák különböző területeinek integrációja, ideértve a jogi aktusok összehangolását, a módszerek harmonizációját, a statisztikai besorolások és a vállalkozás-nyilvántartások vonatkozó forrásokkal történő harmonizációját és összekapcsolását, a multinacionális csoportok és adatgyűjtésük figyelembevételét.
3. **„a vállalkezési és kereskedelmi statisztikák készítésével kapcsolatos hatékonyabb módszer megvalósításának támogatása”** -- a meglévő adatok hatékonyabb alkalmazása az összegyűjtött adatok egyetlen rendszerbe történő integrálásával vagy a mikroadatokat

¹ Az Európai Parlament és a Tanács az európai vállalkezési és kereskedelmi statisztikák modernizálásának (MEETS) programjáról szóló, 2008. december 16-i 1297/2008/EK határozata 6. cikkében foglaltaknak megfelelően.

² http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/MEETS_programme.

³ COM(2009) 404.

összekapcsolásával, az adminisztratív adatok fokozott alkalmazása, valamint a harmonizált számviteli standardok nyújtotta előnyök kiaknázása.

4. „**az Intrastat modernizálása**” -- az egyszerűsített Intrastat-rendszer javítása a módszerek harmonizációjára irányuló tevékenységek, az adminisztratív adatok fokozott alkalmazása, valamint továbbfejlesztett információs és kommunikációs technológiák⁴ révén.

2. A CÉLOK ÉS INTÉZKEDÉSEK MEGVALÓSÍTÁSA 2009 ÉS 2013 KÖZÖTT

2.1. Részvétel és finanszírozás

2013 végéig a legtöbb projekt lezárult és a legtöbb rendelkezésre bocsátandó dokumentumot is benyújtották. A MEETS-program 2009 és 2013 között 42,5 millió EUR értékben nyújtott finanszírozást számos vállalkozási és kereskedelmi statisztikai területet érintő fejlesztés támogatásához. A MEETS operatív előirányzatainak felhasználási szintje az adott időszakban 87 % volt⁵.

A program végrehajtásának legfontosabb eszközét az európai statisztikai rendszer (a továbbiakban: ESR) keretében kialakított együttműködési hálózatok (a továbbiakban: ESR-hálózatok) jelentették. Az ESR-hálózatok új projektek indítását szolgáló szerveződések, amelyek keretében az ESR egy meghatározott szakterületen érdekelt néhány tagja aktívan együttműködik közös feladatok megoldásában, majd az eredményekről tájékoztatja a többi, részt nem vevő tagot. Ez a munkamódszer előnyöket kínál a szinergiák kihasználását, a költségek csökkentését és a bevált gyakorlatok megosztását illetően, miközben a konkrét intézkedések kialakítása révén az ESR egésze szempontjából is kedvező hatással bír. A program ötéves időtartama alatt a 32 ESR-tag közül összesen 23 vett részt legalább egy MEETS által finanszírozott ESR-hálózatban.

Nemzeti statisztikai hivatalokkal kötött egyedi támogatási megállapodások is részesültek finanszírozásban, valamint szerződéses alapon számos külső tanulmány is készült. A konkrét finanszírozásban nem részesített egyéb projekteket az Eurostat és a nemzeti statisztikai hivatalok készítették elő. A program végrehajtásának megkönnyítése érdekében a finanszírozás egy részét technikai és adminisztratív tevékenységekre – köztük műhelytalálkozók szervezésére és nemzeti szakértőkből álló munkacsoportok kialakítására – fordították. Összesen 93 éves intézkedés kapott támogatást. Az intézkedések finanszírozásának leggyakoribb eszköze (az operatív előirányzatok mintegy 90 %-a) a támogatás volt, akár az ESR-hálózatokon keresztül, akár egyedi támogatások révén. 2013 végéig a 32 ESR-tag közül 28-an részesültek legalább egy alkalommal a MEETS-program keretében nyújtott egyedi támogatásban.

⁴ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/MEETS_programme.

⁵ Beleértve a belső átcsoportosításokat. A 2010-es éves tevékenységi jelentésben az Eurostat jelzett egy kivételt a MEETS-előirányzatoknak a 2010-es költségvetésben való használata kapcsán. Ezt a kivételt figyelembe vették a MEETS operatív előirányzatok első két évre vonatkozó felhasználási szintjének kiszámításakor.

2.2. 1. cél: A prioritások felülvizsgálata és célmutató-csoportok kifejlesztése új területekre

A kevésbé fontos területek meghatározása

2009-ben külső tanulmány készült azon statisztikai területeket érintő jogi aktusok értékelésére, amelyek a megítélés szerint felülvizsgálatot igényelnek. A tanulmány a szorosan kapcsolódó területeken alkalmazott fogalmak és fogalommeghatározások között magas fokú egybeesést állapított meg, azonban azonosított néhány potenciális önálló projektet és számos inkonzisztenciát is.

Ezek az eredmények képezték a vállalalkozási és kereskedelmi statisztikák fogalmi és módszertani konzisztenciájával foglalkozó ESR-hálózat tevékenységének alapját (2. cél).

Az ESR-bizottság 2010-ben új, stratégiai szemléletű megközelítést fogadott el. A vállalalkozási és kereskedelmi statisztikák kevésbé fontos területeit az Eurostat prioritásainak éves stratégiai felülvizsgálata keretében határozták meg. Következésképpen „a kevésbé fontos területek meghatározása” intézkedést kivonták a MEETS-program hatálya alól. Az ESR keretében az úgynevezett negatív prioritásokról folytatott szélesebb körű eszmecsere részeként a 2010. évi felülvizsgálat eredményeként sor került a MEETS-program ésszerűsítésére és több intézkedés összevonására.

Új területek kialakítása (vállalkozáscsoportok, globalizáció, vállalkozói kedv)

A MEETS-program kezdetekor készült egyes tanulmányok ajánlásokkal szolgáltak arról, hogy a vállalkozáscsoportokkal és a gazdasági globalizációval kapcsolatos statisztikai területen miként a legcélszerűbb adatokat gyűjteni.

A MEETS ésszerűsítését követően a további módszertani munkát, valamint a kísérleti adatgyűjtés szervezését a nagy és komplex multinacionális vállalkozáscsoportok profilalkotásával foglalkozó ESR-hálózat vette át.

A vállalkozói kedvvel kapcsolatos mutatókkal foglalkozó közös programot (EIP) az OECD-vel együttműködve dolgozták ki annak érdekében, hogy a finanszírozáshoz való hozzáférés, a K+F, az innováció és technológia, a képességek/készségek, továbbá a vállalkozói kultúra területeit jellemző mutatókkal alapul szolgáljanak a vállalkozói kedvhez kapcsolódó szakpolitikákhoz.

A gyorsan növekvő innovatív vállalkozások esetében jelenleg van folyamatban a kötelező mutatók beemelése az alkalmazottakat foglalkoztató vállalkozások demográfiájának jogi keretébe.

2.3. 2. cél: A vállalalkozási statisztikák keretének ésszerűsítése

Fogalmak és módszerek integrálása a jogi kereten belül

A vállalalkozási statisztikák az uniós jogszabályoknak megfelelően készülnek. Ez a joganyag hosszú évek során alakult ki, és fogalmi, hatálya, fogalommeghatározásai, módszertana, stb. tekintetében nem szükségképpen következetes. A konzisztenciával foglalkozó ESR-hálózat a

vállalkozási és kereskedelmi statisztikák fogalmi és módszertani összhangjának potenciális hiányát elemezte.

Az ESR-hálózat az egységes alkalmazás érdekében operatív szabályok és egy adatmodell mellett a következő statisztikai egységek felülvizsgált fogalommeghatározás-tervére is javaslatot tett: „vállalkozás”, „vállalkozáscsoport”, „szakosodott egység” és „szakosodott telephely”. A javaslatokat az Eurostat által 2013-ban létrehozott, statisztikai egységekkel foglalkozó munkacsoport jelenleg dolgozza ki részletesen.

Emellett az Eurostat és a tagállamok elkezdtek felmérni, hogy a vállalkozások felülvizsgált fogalommeghatározásának alkalmazása miként hat a vállalkozási statisztikákra. A felülvizsgált fogalommeghatározások és módszerek tesztelését 2014-ben, valamint azt követően is folytatják, és kedvező eredmények esetén ezeket alkalmazzák.

Az ESR-hálózat további eredményei között szerepelnek a statisztikai egységek valamennyi statisztikai terület között összehasonlíthatóan alkalmazott osztályozásának módszerére, az összehasonlítható bontásokra, valamint a vállalkozási statisztikák mintavételi keretének módszerére irányuló ajánlások. Az ESR-hálózat emellett változók olyan rendszerére tett ajánlást, amely konzisztens és egységes terminológiát, továbbá több területet átfogóan érvényes, magyarázatokkal kísért közös fogalommeghatározásokat alkalmaz.

Az eredményeket felhasználják a meglévő jogszabályokat egyszerűsítő és harmonizáló, a vállalkozási statisztikák integrálására vonatkozó keretrendeletre.

Vállalkozáscsoportok statisztikáinak kifejlesztése

Az EuroGroups-regiszter (a továbbiakban: EGR)⁶ célja az volt, hogy a globalizációt mérő magas színvonalú statisztikák készítéséhez konzisztens és összehangolt felmérési keretet bocsásson rendelkezésre, elsősorban a külföldi leányvállalatokra és közvetlen külföldi befektetésekre vonatkozó statisztikák tekintetében.

Az EGR módszertani kérdéseivel foglalkozó ESR-hálózat 2009-ben létrehozta az EGR 1.0 változatát, valamint az Eurostat és az ESR-tagok közötti adatcsere szervezeti hálózatát. Az EGR éves mintavételi kerete 2009–2010-ben az 5 000 legnagyobb uniós érdekeltségű multinacionális vállalkozáscsoportra terjedt ki, míg 2011-ben már 10 000 ilyen csoportot foglalt magában. Az EGR 1.0 változatát 2012-ben részben korszerűsítették; a 2.0 változatot hatékonyabb, időszerűbb és konzisztensebb eredmények jellemzik. A nemzeti központi bankok 2012-ben csatlakoztak a regiszterhez. Az EGR 2.0 esetében a felhasználóknak és a készítőknak egyaránt távoli hozzáféréssel kell rendelkezniük az ESR-hez, hogy a rendszer biztonságos környezetben működhessen. A SICON projekt („biztonságos infrastruktúra a bizalmas adatokhoz való hozzáféréshez”) késése miatt az EGR 2.0 nem volt teljesen működőképes 2013-ban, noha a módszertani fejlesztést elvégezték.

⁶ A jogalapot a vállalkozások statisztikai célú nyilvántartása közös keretének létrehozásáról és a 2186/93/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. február 20-i 177/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet hozta létre. HL L 61., 2008.3.5., 6. o.

Az EGR alkalmazását nemzeti szinten egyedi támogatási megállapodások révén társfinanszírozták.

A nagy és komplex multinacionális vállalkozáscsoportok profilalkotásával foglalkozó ESR-hálózat módszertant és iránymutatást dolgozott ki. Az ESR-hálózat tevékenységében olyan ESR-tagok is részt vettek, akik a profilalkotó modell működési módszereinek tesztelésével foglalkozó ESR-hálózatban nem működtek közre, és e célból képzést és segítségnyújtást biztosítottak. Az Eurostatnál folyamatban van egy interaktív profilalkotó eszköz fejlesztése, amely a bizalmas adatkezelés szabályai mellett megkönnyíti az ESR-tagok közötti információcserét. A vállalkozásokra vonatkozó fogalommeghatározások és az operatív szabályok felülvizsgált változatának kidolgozásakor az ESR-hálózat szorosan együttműködött a konzisztenciával foglalkozó ESR-hálózattal.

Uniók felmérések a vállalkozások terheinek minimalizálása érdekében

Az uniós mintavételi rendszerek célja, hogy egyes tagállamok mintái alapján megbízható EU-szintű aggregátumokkal szolgáljanak olyan statisztikai adatok tekintetében, melyek esetében az EU-aggregátum megfelel a felhasználók igényeinek. Az uniós mintavételi rendszerek módszertanát is kidolgozták a vállalkozási statisztikák olyan kiválasztott területeire, mint az úrkutatással kapcsolatos tevékenységek – ideértve az úrszállítást –, a 250–499 alkalmazottat foglalkoztató vállalkozások szerkezeti statisztikái, a külföldi leányvállalatokra vonatkozó külső statisztikák, az IKT-beruházások és -kiadások, valamint a kulturális statisztikák. Az úrkutatással kapcsolatos tevékenységeket, valamint a 250–499 alkalmazottat foglalkoztató vállalkozások szerkezeti statisztikáit érintő, a módszertant tesztelő és értékelő kísérleti adatgyűjtésre a pályázati felhívás iránt mutatott csekély érdeklődés miatt nem került sor.

2.4. 3. cél: A vállalkozási és kereskedelmi statisztikák készítésével kapcsolatos hatékonyabb módszer megvalósításának támogatása

A statisztikai rendszerben már meglévő adatok jobb kihasználása, ideértve a becslések lehetőségét is

A vállalkozási statisztikák előállításakor alkalmazott adatraktározásra és az adatok összekapcsolására irányuló munkát egy 2010-ben létrehozott ESR-hálózat végezte. Az ESR-hálózat elsőként áttekintette az ESR-tagok integrált vállalkozási adatrendszerének technikai állását és jövőbeli igényeit.

A hálózat munkaprogramja iránymutatások, modellek és ajánlások kidolgozására összpontosított a statisztikai adatraktározás kialakításának összefüggésében. Az eredmények között szerepel a rendszer általános felépítésének folyamatokat és metaadatokat magában foglaló kidolgozása, valamint egyes módszertani szempontok elemzése. Az átfogó eredményeket tartalmazó kézikönyv felhasználói útmutatóul szolgál a statisztikai adatraktározás kialakításának teljes folyamatában. Az integrált rendszerek kialakítása időigényes, továbbá lényeges, hogy a MEETS-program lezárultával az ESR-tagok továbbra is hasznosíthassák egymás tapasztalatait, ezért az Eurostat és az ESR-hálózat adatraktározás céljából kompetenciaközpontot hoztak létre.

A kereskedelmi és vállalkozási statisztikák adatainak összekapcsolásával foglalkozó projekt 2009-ben egy külső tanulmány alapján dolgozta ki a vállalkozásjellemzők szerinti külkereskedelmi statisztikai mutatók kialakítását célzó módszertani keretet. Sor került egy kísérleti adatgyűjtés megvalósíthatóságának tesztelésére is. Az ESR-tagok 2013-ban kereskedelmi és vállalkozási mikroadatok alapján részletesebb mutatócsoportot dolgoztak ki és állítottak össze. A terv szerint az új mutatókat beépítik a (vállalkozásjellemzők szerinti) TEC-adatbázisba. Elkészült a kereskedelmi adatok és a vállalkozás-nyilvántartás összekapcsolásán alapuló, vállalkozásjellemzők szerinti nemzetközi kereskedelmi statisztikák előállítását segítő statisztikakészítési útmutató. Emellett a szolgáltatásokra vonatkozóan kidolgozták a vállalkozásjellemzők szerinti kereskedelem első mutatócsoportját is.

A nemzetközi kiszervezés gazdasági hatásának előzetes elemzése céljából 2009-ben és 2010-ben kidolgozták a nemzetközi kiszervezésre vonatkozó mikroadatok összekapcsolására alkalmazandó megközelítést. Az intézkedések eredményeképpen 2011-ben létrejött a globális értékláncok mérését végző ESR-hálózat. Az ESR-hálózat továbbfejlesztett egy nemzetközi kiszervezésre vonatkozó átdolgozott felmérést, melynek alkalmazását követően a mikroadatokat meglévő statisztikai adatokkal kapcsolták össze (a vállalkozások szerkezeti statisztikái, külkereskedelem, külföldi leányvállalatokra vonatkozó statisztikák).

Az ESR-hálózat a nemzetközileg szétagrozott termelési láncokhoz tartozó vállalkozásokhoz kapcsolódó hatáselemzéshez alkalmazható mikroadatcsoportokat érintő módszertant is rendelkezésre bocsátotta, pl. a gazdasági teljesítmény, a foglalkoztatás és a nemzetközi árukereskedelem mintái tekintetében. Az ESR-hálózat a gazdasági globalizációra vonatkozóan is dolgozott ki mutatócsoportot. E mutatók alkalmazása segíti a megalapozottabb politikai döntéshozatalt és a gazdaságok globalizációjának/nemzetközivé válásának nyomon követését. Az eredmények között szerepel továbbá a gazdasági globalizáció mérési keretének kidolgozásáról szóló kiadvány⁷.

Az IKT-használat, az innováció, a vállalkozások szerkezeti statisztikái és a vállalkozás-nyilvántartások adatainak összekapcsolására irányuló projektre 2011 és 2013 között került sor. A főbb eredmények:

- infrastruktúra létrehozása az elszórt mikroadatok elemzésére,
- adatraktározás célú metaadat-előállítás,
- összekapcsolt mikroadatok előállítása nemzeti szinten,
- az európai digitális menetrend hét prioritási területéhez fűződő témák elemzése,
- ágazati szintű adatok előállítása különböző országok és időszakok tekintetében,
- a felmérésekkel kapcsolatos módszertanokról szóló tanulmány az összekapcsolt adatcsoportok minőségének javítása érdekében, valamint

⁷ Eurostat, Sturgeon, Timothy J.: Global Value Chains and Economic Globalisation — Towards a new measurement framework. Luxemburg 2013.

- a részben bizalmas adatokhoz való hozzáférés protokollja.

Az új megközelítés a forrásadatok egyértelmű visszakereshetőségét biztosító, nemzetközi szinten összehasonlítható mutatók előállítására ad lehetőséget, ugyanakkor adatok előállítását is lehetővé teszi. Ezek az adatok felhasználhatók az IKT-használatban mutatkozó teljesítménykülönbségek nemzetközi és ágazatszintű elemzéséhez. Az adatok összekapcsolásának és az összekapcsolt adatcsoportok elemzésének eredményeképpen létrejött mikro-aggregált adatcsoport az Eurostat Safe Centre révén kutatási célból rendelkezésre fog állni. A felmérési stratégiákkal kapcsolatos munka jelentette a vállalalkozási statisztikák összehangolásának és harmonizációjának alapját a vállalalkozási statisztikák integrálására vonatkozó keretrendeleten (FRIBS) belül.

A modern vállalalkozási statisztikák módszertanával (optimális mintavétel, modellalapú becslés, adatintegrálás) foglalkozó ESR-hálózat 2010-ben kezdte meg tevékenységét, és kidolgozta az ESR-en belüli vállalalkozási statisztikák korszerűsítését és integrálását elősegítő módszertani útmutatót. A statisztikai folyamat egyes egyedi lépéseit (tervezés, adatgyűjtés, becslés) érintő módszertani fejlesztések mellett a projekt elektronikus kézikönyv formájában foglalta össze a vállalalkozási statisztikákban alkalmazott módszereket. A kézikönyv egyszerre szolgál majd referenciamunkaként és képzési segédletként. Elképzelhető, hogy egy erre kijelölt kompetenciaközpont a kézikönyv nyomán kiegészítő munkát végez – ennek lehetősége jelenleg megfontolás tárgyát képezi.

A gazdaságban már létező adatok jobb kihasználása

A közigazgatási és számviteli adatok használatával foglalkozó ESR-hálózat 2009-ben kezdte meg működését, és gyakorlati szempontból vizsgálta, hogy ezen adatok miként használhatók fel vállalalkozásstatisztikai célokra. A főbb eredmények között az alábbiak szerepelnek:

- a közigazgatási adatok használatával kapcsolatos nemzeti gyakorlatok áttekintése,
- a közigazgatási adatoknak a rövid távú statisztikában való használatokor a hiányos adatállományok becslésére irányuló módszerek ismertetése, valamint
- a közigazgatási adatokon alapuló vállalalkozási statisztikák minőségének értékelésére szolgáló mutatók jegyzéke.

Az ESR-hálózat a nemzetközi számviteli standardok (IAS)/a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok (IFRS), valamint uniós számviteli irányelvek statisztikai jellemzőiről is információkat bocsátott rendelkezésre.

Az információs és kommunikációs technológiák, valamint az internet óriási adatmennyiséget hoznak létre, melyek potenciálisan statisztikai adatokként is használhatók. Az Eurostat 2013-ban indította azt a projektet, mely értékeli a nem hagyományos forrásokból, köztük az internetről vagy egyéb nagy adatforrásokból származó minőségi statisztikák gyűjtésére irányuló korszerű módszerek és mutatók alkalmazásának megvalósíthatóságát. A tapasztalatokat egy kézikönyvben foglalták össze, melyet a nemzeti statisztikai hivatalok is alkalmazhatnak. Emellett azonosították a jelentős adatraktárakat, és elemezték ezek hivatalos statisztikai potenciálját. Ennek keretében jelentős adatbázisok tulajdonosaival folytattak

tárgyalásokat arról, hogy a nemzeti statisztikai hivatalok milyen feltételek mellett használhatják az említett adatokat, továbbá kidolgozták a kellő minőség értékelésének kritériumait. A projekt eredményei hozzá fognak járulni az ESR „nagy adatállományok és a hivatalos statisztika”⁸ elnevezésű széles körű kezdeményezéséhez.

Eszközök kialakítása az adatok hatékonyabb kinyerése, továbbítása és kezelése érdekében

Néhány nemzeti statisztikai hivatal pénzügyi támogatásban részesült online adatgyűjtő rendszerek, elektronikus kérdőívek, az általánosan elfogadott számviteli alapelvek és a statisztikai jellemzők közötti átváltási táblázatok, valamint az XBRL (kiterjeszthető üzleti beszámolási nyelv) alkalmazása céljából. A vámadatok jobb felhasználása a külkereskedelmi statisztikákban (Extrastat) projekt az ESR-tagoknak abban nyújtott segítséget, hogy adatgyűjtési rendszereiket a vámjogszabályok által bevezetett új vámrendszerhez igazítsák.

2.5. 4. cél: Az Intrastat modernizálása

A módszerek harmonizálása a minőség javítása érdekében az egyszerűsített Intrastat-rendszer keretében

Az egyszerűsítés következtében „Az adatminőség javítása az egyszerűsített Intrastat-rendszer keretében” projekt és „Az Intrastat aszimmetriájának csökkentése” projekt összeolvadt „A módszerek harmonizálása az Unión belüli kereskedelemi statisztikák minőségének javítása érdekében” projektnév alatt. A harmonizált és kívánatos gyakorlat előmozdítása érdekében 2009 és 2013 között kidolgozták az Intrastat- és Extrastat-jogszabályok végrehajtásához kapcsolódó iránymutatást.

Az Unión belüli kereskedelemi statisztikák minőségének javítása érdekében néhány tagállam támogatásban részesült e módszerek és gyakorlatok megvalósításához. Az adatfeldolgozás részletes és aggregált szintjein jelentkező aszimmetriák csökkentését célzó munka 2009 és 2012 között uniós szintű adategyeztetés révén zajlott. A további lépéseket megelőzően az eredményeket 2013-ban értékelték. Néhány tagállam támogatásban részesült két- vagy többoldalú adategyeztetési tanulmányok elvégzéséhez.

A közigazgatási adatok jobb felhasználása

2009 és 2013 között pénzügyi támogatást biztosítottak ahhoz, hogy a tagállamok az Unión belüli kereskedelmi statisztikákhoz fokozottan alkalmazzák a közigazgatási adatokat. Mindez az adatszolgáltatási terhek csökkentését és az Unión belüli kereskedelmi statisztikák minőségének javítását célozta. A tevékenységek Intrastat-adatok gyűjtési és összeállítási rendszereinek különböző szakaszait tekintve összpontosítottak a közigazgatási adatok – héa (hozzáadottérték-adó) és VIES (héa-adatcsererendszer) – jobb felhasználására.

Konkrét tranzakciók, így a hajó- és repülőgép-kereskedelem, illetve a gáz- és villamosenergia-kereskedelem kapcsán vizsgálták egyéb közigazgatási adatok felhasználásának lehetőségét is. A közigazgatási adatok jobb felhasználására tíz tagállam

⁸ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/pgp_ess/about_ess/statistical_committees/dgins.

támogatási megállapodások társfinanszírozása révén sikerrel vezetett be eszközöket és módszereket, melyek amellet csökkentették a statisztikai adatszolgáltatók adminisztratív terheit, hogy az adatok minősége javult.

Az Intrastaton belüli adatcsere javítása és megkönnyítése

Az Intrastaton belüli, ESR-tagok közötti adatcsere eszközeinek és módszereinek továbbfejlesztésére irányuló, támogatásokból és szerződésekből 2009 és 2012 között finanszírozott projektek eredményeképpen fokozódott az adatok nemzeti és uniós szintű automatizált és biztonságos folyamatok révén történő cseréjéhez, validálásához és elsődleges gyűjtéséhez alkalmazott elektronikus technológiák használata. Az adatgyűjtés és -előállítás nemzeti rendszereit is javították és optimalizálták.

3. KÖVETKEZTETÉS

A MEETS-határozat ismertette a MEETS-program ötéves időtartama alatt finanszírozandó intézkedéseket. Az intézkedések közül viszonylag sokat meg lehetett volna valósítani a program első két évében. Ugyanakkor költségvetési megszorítások jelentkeztek, és a nemzeti statisztikai intézeteket humánerőforrás-hiány jellemezte.

Ennek következtében a program ésszerűsítésére volt szükség, amelyre egyes intézkedések összevonása és/vagy az ESR-hálózatokon keresztül lefedett hat fő területre való összpontosítás révén került sor (e hat terület a következő: a koncepciók és módszerek konzisztenciája, EGR, profilalkotás a nagy és komplex multinacionális vállalkozáscsoportokról, mikroadatok összekapcsolása és adatraktározás statisztikák előállításához, modern vállalkozási statisztikák módszertana és a közigazgatási és számviteli adatok használata).

Az említett ESR-hálózatok 2013 végéig figyelemreméltó munkát végeztek olyan területeken, mint az EGR-módszertan, profilalkotás, közigazgatási adatok használata, jogszabályok konzisztenciája, adatraktározás és adat-összekapcsolási kezdeményezések. A legjelentősebb eredményt a vállalkozási és kereskedelmi statisztikákhoz kapcsolódó területek széles spektrumát érintő ajánlások jelentik. Az ajánlások célja, hogy megkönnyítsék az adatállományok integrálását, és amennyiben alkalmazásukra sor kerül, csökkenthetik a vállalkozásokra háruló terheket.

Ezzel párhuzamosan jelentős számú egyedi támogatást fordítottak az ESR-tagok munkájának elősegítésére olyan területeken, mint az EGR, a mikroadat-összekapcsolás, a közigazgatási adatok használata, a vállalkozások és a nemzeti statisztikai hivatalok közötti adatátadás könnyítése, a közigazgatási adatok jobb felhasználása, valamint az Intrastaton belüli adatcsere eszközeinek és módszereinek továbbfejlesztése.

Korlátozott számban kötöttek szolgáltatásnyújtási szerződéseket, melyek olyan területeket érintettek, mint az Intrastaton belüli jobb adatcsererendszerek, a profilalkotás alkalmazása és tesztelése, és uniós mintavételi rendszerek kifejlesztése EU-szintű aggregátumok előállítása céljából.

A támogatások és szerződések egyaránt hozzájárultak az ESR-hálózatok teljesítményéhez, elsősorban a módszerek előkészítése, illetve a megvalósíthatóság tesztelése révén. Ezenfelül segítségükkel az említett területeken nemzeti szinten is javulás következett be.

A MEETS-program uniós, tagállami szinten, és a kapcsolódó statisztikák előállítóinál és felhasználóinál jelentkező előnyei nehezen számszerűsíthetők, mivel a beruházás fokozatosan, idővel térül meg. A legtöbb intézkedés közvetlenül vagy közvetetten a vállalászási statisztikák hatékonyabb előállítására összpontosított, pl. az integráció elősegítése, a kulcsfontosságú előállítási folyamatokat érintő innováció, valamint az ESR-en belüli tudástraszfer révén. A fokozott hatékonyság csökkenteni fogja a vállalkozások adminisztratív terheit. Mindezt a Bizottság jobb uniós jogalkotásra irányuló, az európai gazdaság további növekedését célzó folyamatos erőfeszítéseivel⁹ összhangban kell megvalósítani. E tekintetben a MEETS-program a statisztikai közösség hozzájárulásának egy részét jelentette.

A MEETS-program hiányában egyes tagállamok koordinálatlanul ruháztak volna be a vállalkozási és kereskedelmi statisztikák korszerűsítésébe. Mindez olyan eredményekhez vezetett volna, melyek nem hasonlíthatók össze más uniós tagállamok eredményeivel, és problémákat vetett volna fel az európai aggregátumok elkészítésekor is. Néhány tagállam nem tett volna megfelelő intézkedéseket, és lemaradt volna az olyan fejlemények tekintetében, mint például a globalizáció, így hiányozna az összeurópai képről. Egyes tagállamok párhuzamos erőfeszítések mellett hasonló tevékenységeket végeztek volna, ismétlődő hibákkal.

Egyes tagállamok esetében a vállalkozási és kereskedelmi statisztikák rendszereinek sikeres korszerűsítéséhez társuló megközelítések alkalmazásának csekély költségei adott esetben jelentősen elmaradhatnak egy teljes egészében új rendszer kialakításának költségeitől. Az összehangolatlan erőfeszítések olyan helyzetet eredményeztek volna, amely kizárta volna a jelentős megtakarítás lehetőségét.

A MEETS-program célja az adatszolgáltatási terhek csökkentése mellett az volt, hogy a felhasználók szempontjából érvényesülő relevancia érdekében új statisztikai előállítási folyamatok és új statisztikai információk létrehozásának lehetőségét vizsgálja. Az új információk követelmények növelhetik a különböző ágazatokat képviselő adatszolgáltatókra háruló terheket. Emellett a statisztikai műveletek és folyamatok átalakítása további erőfeszítésekkel és beruházásokkal jár.

A jobb és relevánsabb uniós vállalkozási és kereskedelmi statisztikák biztosítására irányuló lehetőségek maradéktalan kiaknázása és egyúttal a vállalkozásokra háruló statisztikai adatszolgáltatási terhek csökkentése érdekében, olyan beruházásra volt szükség, melynek révén a megújult rendszer működőképpessé válhatott. Több tagállamban is sor került néhány új, költséghatékonyabb adatgyűjtési rendszer tesztelésére (a meglévő adatok és a hagyományos felmérésektől eltérő adatgyűjtési módszerek összekapcsolásával). E tevékenységek célja az volt, hogy általánosan alkalmazható modelleket hozzanak létre. A

⁹ http://ec.europa.eu/atoz_hu.htm.

program lényegét a tapasztalatok és a bevált gyakorlatok megosztása (ESR-hálózatok) jelentette.

A programhoz közvetlenül kapcsolódóan az Eurostat elindította a vállalkozásokkal kapcsolatos statisztikák jelentős átalakítását és integrálását az üzleti szektor gazdasági tevékenységeire vonatkozó statisztikák gyűjtése, összeállítása, továbbítása és terjesztése céljából kialakítandó közös jogi keret, a vállalkozási statisztikák integrálására vonatkozó keretrendelet (FRIBS) révén. Jelenleg az Intrastat bizonyul a legidőigényesebb területnek, mivel a vállalkozásokat érintő teljes statisztikai teher több mint 50 %-át teszi ki¹⁰. A FRIBS részeként az Eurostat célja az Intrastat reformja¹¹ az ún. nemzetközi kereskedelmi csomag, illetve egységes piaci statisztikák (SIMSTAT) révén. Ebben az összefüggésben a kisebb uniós tagállamokra különös figyelmet fordítanak. Ennek segítségével egyszerre kerülne sor az Intrastat egyszerűsítésére és a vonatkozó statisztikai adatok minőségének javítására.

¹⁰ http://ec.europa.eu/smart-regulation/refit/admin_burden/docs/enterprise/files/abst09_statistics_en.pdf.

¹¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2004. március 31-i 638/2004/EK rendelete a tagállamok közötti termékforgalomra vonatkozó statisztikákról és a 3330/91/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 102., 2004.4.7., 1. o.).